

- 26 *Jejunia Christianorum ab abstinentia Gentilium forma & sine differunt.*
 27 *Jejunium cuius virtutis actus sit.*
 28 *Abstinentia est sub præcepto juris naturalis, quoties ad reprimendos libidinis impetus necessario desideratur.*
 29 *Tenemur ex præcepto juris naturalis aliquando orare.*
 30 *Oratio est de præcepto juris naturalis, quoties aliter carnis stimuli temperari non possunt.*
 31 *Jejunium quatenus est de lege Evangelica.*
 32 *Ecclesia potest injungere necessitatem Fidelibus, ut certis diebus jejurent.*
 33 *Jejunium est utile & necessarium pluribus de causis.*
 34 *Jejunii laudes, remissivæ.*
 35 *Jejunia Ecclesiastica damnant hæretici, quibus satisfi.*
 36 *Ecclesia ab Apostolorum tempore jejunia præcepit.*
 37 *Jejunium Quadragesimæ non est de jure Divino, sed Ecclesiastico.*
 38 *Est præceptum generale de jejunio in lege Evangelica.*
 39 *Jejunium Quadragesimæ diversimodè in variis regionibus observatur.*
 40 *In Ecclesia Orientali non jejunabatur Sabbatis Quadragesimæ, & cur.*
 41 *An liceat die Dominica jejunare.*
 42 *Quare jejumetur quadragesima dies ante Pascha.*
 43 *Per jejunium Quadragesimæ solvitur Deo decima dierum totius anni.*
 44 *Olim Christiani quarta & sexta feria cujusque hebdomada per totum annum ex præcepto jejunabant.*
 45 *De jejunio Sabbati, quod antiquitus observabatur, & quare introductum.*
 46 *Utrum viatores, & alii qui ad locum quemvis accedunt illicò recessuri, teneantur observare festa, ac jejunia, quæ ibi sunt præcepta, & num. seqq.*
 49 *Exiens à loco, ubi jejunare tenebatur, jejunium servare non cogitur, si eadem die perveniat ad locum ubi non est jejunandi obligatio.*
 50 *Vagabundi obligantur ad festa & jejunia cujusque loci, ubi existunt.*
 51 *Feria legitima quales sint.*
 52 *Quomodo Christiani quondam vigiliis Sanctorum celebrarent.*
 53 *De jejunio quatuor Temporum, & num. seqq.*
 56 *De jejuniiis Hebræorum, & num. seqq.*
 59 *Jejunia quatuor Temporum quando incidant.*
 60 *De temporibus ad Ordines Ecclesiasticos conferendis.*
 61 *Consuetudo viguit in Ecclesia, ut urgentibus necessitatibus, aut cum Conclivium erat celebrandum, Fideles jejunarent.*
 62 *Peccatum est lethale frangere Ecclesiastica jejunia.*
 63 *Excusatur à gravi culpa qui errore ductus frangit jejunium, putans justam esse causam, quæ talis non est.*
 64 *Frangens jejunium peccat contra temperantiam, & si ex contemptu faciat, etiam contra obedientiam.*
 65 *Jure natura nullus cibus est interdictus, præter humanam carnem.*
 66 *Diebus jejunii semel dumtaxat edere licet.*
 67 *Dies jejunii computatur à media nocte in mediam noctem.*
 68 *Et consuetudine licet jejunantibus sumere serotinam refectiuunculam.*

- 69 *Circa hanc refectiuunculam quædam disquiruntur.*
 70 *An qui uno prandio nimium edit, violat jejunii præceptum, de quo latè cum num. seqq.*
 77 *Finis legis sub ea non continetur.*
 78 *Quid de sine proximo legis?*
 79 *Si quis die jejunii magis vexetur carnis stimulis, quam alis, per dispensationem à jejunii obligatione eximitur.*
 80 *Bonarum mentium est ibi timere culpam, ubi culpa minimè reperitur.*
 81 *Cuidam fundamento D. Thomæ respondetur.*
 82 *Pluribus comedens die jejunii lethali peccat, quamvis singulis vicibus parum capiat, modò simul junctæ quantitates cibi excedant materia parvitatem.*
 83 *Utrum sepe cibum sumens die jejunii, toties peccet, quoties manducat? & num. 84.*
 85 *An saltem venialiter.*
 86 *Frangens jejunium materialiter absque peccato, illud deinceps servare tenetur.*
 87 *Qua hora manducare licet diebus jejunii.*
 88 *De diei partibus, earumque nominibus, remissivè.*
 89 *Lex 2. ff. de verb. signif. intelligitur, & n. seqq.*
 98 *De abstinentia à carnibus, aliisque cibus die jejunii, & num. seqq.*
 102 *Quadragesima non licet edere lacticia.*
 103 *Toties quoties eduntur, lethaliter peccatur ad instar carnis, & num. 104.*
 105 *Lacticia an prohibeantur omni die jejunii, & num. 106.*
 107 *Vetito esu carniarum ratione jejunii, non censentur lacticia prohibita.*
 108 *De jejunio, seu abstinentia, quæ in Litaniis observatur.*
 109 *De Rogationum, sive Litaniarum institutione.*
 110 *Litania antiquitus singulis hebdomadis fieri solebant, & num. 111. & seqq.*
 113 *Jejunii definitio.*
 114 *Jejunium describitur.*
 115 *Dubius an duodecima noctis hora insonnerit, à qua dies jejunii incipit, utrum possit edere carnes, & è contra, si cum dies jejunii sit, tale dubium occurrat.*
 116 *Esus carnis est incompatibilis cum jejunio ecclesiastico, quare dispensatus ut carnes capiat, non tenetur ad jejunium.*
 117 *Lacticia edens non violat jejunium, etsi aliàs peccet contra aliquod præceptum legis prohibentis lacticia.*

De jejuniorum Ecclesiasticorum institutione & observantia.

CAPUT XX.

Temperantia si latè usurpetur, est virtus generalis, quæ virtutibus aliis inest; unde circa justitiam versatur, quia à rapinis ut temperemus inclinatur; circa fortitudinem, quòd à fuga, vel temeritate, & sic de cæteris. Verum hæc potius ac propriè spectant ad virtutes speciales justitiæ, vel fortitudinis, quàm ad temperantiam. Si verò strictè eadem vox usurpetur, unam ex quatuor præcipuis virtutibus moralibus, quæ ideò Cardinales nuncupantur, significat, de qua nobis cum D. Covar. differendum est. Ita ex D. Thom. 2. 2. q. 141. Lessius de just. & jure, lib. 4. dubit. 1. n. 1. & 2. Theat. vitæ hum. lit. T. verb. Temperantia, in princip. pag. 19. Caltr. Palao de just. & jur. disp. 3. de temper. punct. 1. n. 1. & l. 8. tit. 5. p. 2.

Mate-

- 2 *Materia hujus virtutis sunt corporales delectationes ex poculentis & esculentis, ac rebus veneris captas temperare, à quibus ut abstineamus inclinatur, nisi quatenus ad necessitatem naturæ & officiorum desiderantur: quare ejus proprium munus est voluptates gustus & tactus moderari, ac ipsas, quæ vehementissimæ, ac cum brutis communes sunt, comprimere, ac refrænare, nedum quoad actus externos, sed etiam quoad internos animi motus. Est itidem secundariò materia temperantiæ delectatio, quæ per alios sensus percipitur, velut per auditum, aut odoratum, quatenus hæc est irri-tamentum ad res veneras. Lessius num. 3. vers. Hujus, & n. 4. Joan. Poncius in curs. Theol. disp. 23. q. 10. num. 54. Theat. vitæ hum. sup. vers. Hujus virtutis, cum seq. Palao n. 2. Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 9. q. 1. punct. 1. in princip.*
 3 *Partes temperantiæ, quas Theologi subjektivæ vocant, sunt abstinentia, quæ circa esculentorum parsimoniam versatur, sobrietas circa potum, castitas & pudicitia circa res veneras. Lessius dubit. 4. n. 19. Poncius n. 55. Theat. vitæ hum. vers. Partes subjektivæ. Vitiis opposita temperantiæ sunt intemperantia, cum ultra necessitatem voluptas in illis rebus percipitur; stupor, quando nimium à delectationibus tactus & gustus abinetur, ita ut necessaria naturæ subtrahantur. Lessius dubit. 3. per tot. Theat. vitæ hum. verb. Temperantia, Palao n. 4. 6. & 7. ac punct. 3. & 4.*
 4 *Cujus virtutis effectus & animo & corpori valde utiles censentur; nam per temperantiam animus redditur idoneus ad suas functiones, maxime ad divinum cultum, ac divinarum rerum meditationem, corpusque valetudine pollet, quæ per ingluviem, ac intemperantiam labefactatur: Lessius dub. 1. n. 7. & dubit. 2. n. 10. Bern. lib. de ordine vit. ait, temperantiam conservare sanitatem, & pulchritudinem, confirmare ac conservare ingenium, judicium ac memoriam, fovere prudentiam, & in primis reddere idoneum, & conservare ad divinum cultum. D. Prosper egregie lib. 3. de vit. contemplat. c. 19. ad rem sic loquitur: Temperantia temperantem facit, abstinentem parcum, sobrium, moderatum, pudicum, taciturnum, serium, verendum. Hæc virtus si in animo habitat, libidines refrænât, affectus temperat, desideria sancta multiplicat, vitiosa castigat, omnia intra nos confusa ordinat, ordinata corroborat, cogitationes pravas removet, infert sanctas, ignem libidinosæ voluptatis extinguit, animi teporem desiderio futura remunerationis accendit, mentem placida tranquillitate componit, & totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit. Senec. in epist. apud Theat. vitæ hum. lit. T. pag. 20. ibi: Temperantia voluptatibus imperat, alias odit, atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum dirigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit: sit optimum esse modum cupidorum, non quantum velis, sed quantum debeas, sumere. Stobæus sermone de temperant. eam virtutem illis tribus encomiis profequitur, quam imperium in voluptates, columnam fortitudinis, galeam contra lasciviam, oculorum aurigam, benevolentiam custodem, cogitationum circumfisionem, continentiam promotricem, cordis consiliariam, & precum ac votorum directricem nuncupavit. Per temperantiam vita protelatur. Ecclesiastici cap. 37. ibi: Qui abstinet est, adjiciet vitam. Sic Gorgias Leontinus Sophista præclarus, cum annum 108. ætatis attingisset, rogatus qui ad tantam senectutem pervenisset, respondit, quod voluptatis causâ nihil sibi unquam facere permisisset. Cœl. Rhodigin. lib. 19. cap. 20. Theat. vitæ hum. lit. L. pag. 21. ubi plura de temperantiæ laudibus.*

Non latuit Ethnicos hujus virtutis utilitas, ac præstantia, qui naturali ratione ducti se temperantiæ insigniter addixerunt, maxime primarii viri, tum ex Principibus, ut Alexander, Cyrus, Agestilaus, Numa: tum ex Philosophis, ut Socrates, Pythagoras, Diogenes, & alii. Sed & Lacedæmoniorum tanta fuit parsimonia, ut inde alii Laconicè vivere dicerentur. Hæc & alia multa de Gentilium abstinentia, ac temperantia in unum congerit Theat. vitæ hum. sup. pag. 21. cum seqq.

Sed eximium magis austeritatis specimen exhibuerunt veræ Religionis professores, præsertim illi, qui in solitudinem, ut Deo prorsus vacarent, secedentes, mirabili inedia corpora maceraverunt, ut in eorum vitis non absque stupore passim legitur, quorum nonnullos memorat Lessius cap. 2. dub. 1. num. 7. Nec mirum habendum est, quod Christiani præ Gentilibus colerent temperantiam, qui præter animi & corporis temporalia commoda, etiam spiritualium incrementum comparabant; nam ut ait Lessius cap. 1. dub. 1. num. 7. per abstinentiam ad culmen sanctitatis plures pervenerunt. Hinc jejunia Apostolorum Ecclesia utiliter instituit, quæ à Fidelibus exactissimè observabantur, de quibus Baron. Annal. tom. 1. anno 57. ubi Spondan. in ejus Epit. ex num. 57. Quas utilitates ex abstinentia Christiani sentiant, fusè tradit Lessius cap. 2. dub. 10. ex num. 69. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 22. vers. Tertio queritur, cum seqq. Greg. de Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 9. q. 2. punct. 2. vers. Primò enim. Est tamen animadvertendum, ex quatuor Cardinalibus virtutibus temperantiam ultimum tenere locum. Valent. q. 1. punct. 1. vers. Etsi autem.

Ibi: Etiam si hæretici, qui nunquam Ecclesiam.

Hæretici, tam antiqui, quàm recentiores, multa adversus Christianorum jejunia impiè objicere consueverunt. Quidam ea penitus damnaverunt, alii ipsa spontè facta probant, sed ex Ecclesiæ præscripto jejunandum non esse asseverant. Ex quibus omnibus primi videntur Gnostici, quos memorat id adnotans Spondan. ex Baronio anno 120. num. 14. aliosque ejusdem erroris sectatores variis in locis recenset: de quo latè Lessius dict. lib. 4. cap. 2. dub. 11. à num. 77. Azor. sup. lib. 7. cap. 20. Valent. d. disp. 9. q. 2. punct. 2. qui hæreses circa jejunium referunt, ac resellunt.

Ad Num. 1.

Jejunium nomen accepisse fertur ab intestino, quod jejunium dicitur, quia semper vacuum est, ad cujus instar homo per abstinentiam vacuum à cibo nuncupatur jejunus, & opus hujus virtutis jejunium. Abbas ac Innocent. in rubric. de observ. jejunior. Card. & Præposit. in cap. Denique, 4. dist. Fagund. in 4. Eccles. præcept. lib. 1. cap. 1. n. 1. Bonacin. de præcept. Eccles. disp. ult. q. 1. punct. 1. in princ. Trullench in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. n. 1. Bassæ. verb. Jejunium, in Supplem. n. 1. Cujus intestini ea natura est, ut quicquid receperit, illicò ad partes inferiores transmittat, & sic inane remanet, ac jejunum. Cornucop. de ling. Latin. col. 76. in princip.

Jejunium multipliciter usurpatur. Primò metaphoricè pro vacatione à vitiis, cap. Jejunium 25. de consecrat. dist. 5. l. 4. tit. 23. p. 1. ubi Greg. Lop. gloss. 1. Less. d. cap. 2. dub. 2. num. 6. Secundò pro omni-

omnimoda abstinentia, ita ut nihil nec medicinæ causâ per modum cibi, aut potus sumi possit, quin jejunium istud violetur, quod naturale vocatur, & est sub præcepto servandum, ut Eucharisticum Sacramentum suscipiatur, nisi infirmo ut viaticum ministraretur, *cap. Ex parte s. de celebrat. Missar. l. 50. tit. 4. p. 1.* Quod jejunium prout servatur ad sumendum Christi corpus, est actus religionis, quia ob reverentiam exercetur; non temperantiæ. *Fagund. sup. n. 2.* Tertio pro parsimonia, & temperantia, cum quis appetitum cohibens, ex cibo & potu id tantum capit, quantum necessitas & utilitas vitæ juxta naturæ præscriptum deposcit, quod proprium est temperantiæ. Quarto pro abstinentia à cibo & potu exactiore, & strictiore, quam imperat temperantia; quia minus sumitur ad victum, quam virtus illa, permittit pro vitæ necessitate: & est actus proprius virtutis abstinentiæ, in quo si forma per Ecclesiam stabilita servetur, erit jejunium ecclesiasticum, aliâ si ad sedandos animi motus, aut ob alium finem honestum fiat, ad jus naturale spectabit. Hæc si tradunt *Valent. d. disp. 9. q. 2. punct. 1. vers. Primum, cum seqq. Bassæus in Florib. Theolog. tom. 2. verb. Jejunium l. n. 1. & 2. Bonacina d. punct. 1. n. 1. Fagund. sup. num. 1. & 2. Navar. in Manual. cap. 21. n. 11. Theat. vitæ hum. lit. F. verb. Jejunium, in princip. pag. 12. Trullench ubi proximè.*

10 His generaliter de jejunio in genere prælibatis, ad primam D. Covar. assertionem accedimus, quâ docet, jejunium Ecclesiasticum, quod apud Christianos est in usu, diversum esse à morali, communique abstinentia, licet illud abstinentiæ virtutis actus sit. Quoad priorem partem discrimen est notissimum, quia moralis abstinentia, quæ & Ethnici usi sunt, dicitur cibi subtractionem ex necessariis vitæ, quoties id naturalis ratio suadet ad carnis stimulos compescendos, ad valetudinem conservandam, aut assequendam, vel ad opera aliqua honesta expeditius agenda: sed nullam naturæ regulam præscribit circa tempus, cibos, aut modum, sed ea arbitrio cujusque relinquit, ut secundum prudentiam debitum moderamen adhibeat, ubi abstinentia fuerit opus *Azor. d. lib. 7. cap. 8. §. 1. Ecclesia verò jejunium & abstinentiam Fidelibus indicit sub certa forma, tempusque ad jejunandum decernit, ut ex dicendis patebit. Unde abstinentia moralis, etsi austerissima sit, ad jejunium tamen Ecclesiasticum non spectat, nisi juxta præscriptum Ecclesiæ exerceatur, ut monet Lessius de just. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 1. n. 7. ibi de Anachoretarum acerrima abstinentia differens, ait eos jejunium Ecclesiasticum non confecisse, nisi formam servaverint. Sic jejunium hoc definitur, quod sit abstinentia voluntaria à cibo juxta Ecclesiæ præscriptum, aut consuetudinem receptam. Fagund. in 4. Ecclesiæ præcept. lib. 1. cap. 1. num. 4. & cap. 2. n. 1. Bassæ. verb. Jejunium l. num. 2. Trullench d. cap. 2. n. 3. Bonacin. d. punct. 1. num. 6. ubi verba singula exponit: & illa, Juxta Ecclesiæ, &c. sunt loco differentia; nam per Ecclesiæ regulas circa jejunium hoc ab abstinentia morali & communi distinguitur. Valent. sup. quest. 2. punct. 1. vers. At cum instruitur. Vide infra tradenda.*

11 Eadem diversas constat ex eo quod abstinentia moralis nequit exerceri, nisi per subtractionem cibi ex necessariis ad vitam secundum regulam temperantiæ, ut mox cum D. Covar. dicendum est: jejunium verò Ecclesiasticum adimpletur, etsi quis nihil ex victu necessario ac communi detra-

hat, modò in tempore, & ciborum qualitate præscriptum Ecclesiæ servet, imò etsi ultra necessitatem epulatus gulæ reus fiat, ut communis Doctorum opinio fert adversus D. Covar. de quo infra agemus.

Posterior conclusionis pars, dum D. Covar. 12 asserit, jejunium Ecclesiasticum esse actum virtutis abstinentiæ, ab omnibus admittitur, & ex definitione jejunii pronuper tradita comprobatur, idque adnotant Lessius *cap. 2. dub. 2. num. 6. Bassæus n. 1. & 2. Fagund. cap. 1. n. 2. & 3. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 8. §. 1. & cap. 20. vers. Quarto queritur, Valent. sup. vers. Quartum, Bonacina ubi proximè: quod ratione demonstrat D. Covar. infra, ante n. 2.*

Ibi: *Quod moralis abstinentia hoc ipsum continet.*

Abstinentia definitur ita: *Est virtus cupiditates & delectationes esculentorum inordinatas refrenans, & in ipso usu debitam moderationem constituens. Less. d. cap. 2. dub. 1. n. 2.* Sed ut idem Lessius n. 1. præmittit, abstinentia strictiorem moderationem adhibet, quam temperantia: hæc excessum reprimat in esculentis, illa ex necessariis ob finem bonum subtrahit. *Theat. vitæ hum. lit. A, pag. 21. verb. Abstinentia, in princ. Similiter jejunium Ecclesiasticum est major quædam victus parsimonia & abstinentia, quam communis temperantiæ regula postulat. Less. cap. 2. dub. 2. n. 6. Unde hoc ad illam virtutem pertinere dubium non est. Bassæ. sup. n. 2. Valent. d. disp. 9. quest. 2. punct. 1. vers. Quartum.*

Ibi: *Sicut & moralis temperantia.*

De quo supra, n. 2. Virtus temperantiæ compefcit appetitum, ne in esculentis, poculentis, ac rebus veneris metam rationis naturalis transgrediamur; nam jure naturæ à superfluo tenemur abstinere. *Castr. Palao de just. & jur. disp. 3. de temper. punct. 2. Unde D. August. lib. 10. Confession. cap. 31. hæc profert: Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam. Idem Sanctus lib. de morib. Ecclesiæ. regulam temperantiæ sic tradit, ut pro necessitate vitæ & officiorum alimoniam capiamus. Sunt etenim perpendendæ circumstantiæ status, conditionis, loci, consuetudinis ac personæ, & aliæ, ut juxta prudentis viri judicium cibus ac potus moderatè sumatur. Quoad res venereas extra conjugium est ab illis penitus abstinendum, intra illud erit locus temperantiæ, ut modus licitis voluptatibus adhibeatur. Palao sup. punct. 1. n. 2. & 3. de quibus Valent. tom. 3. in 2. 2. disp. 9. q. 1. punct. 1. vers. Quarto queri potest, Theat. vitæ hum. lit. T, pag. 119. verb. Temperantia, vers. Fufius, & distinctius, Lessius sup. lib. 1. dub. 2.*

De aliis, quæ hoc versiculo continentur, actum est supra, num. 4. & 5.

Vers. *Secundo communis usus.*

Observatio virtutis temperantiæ quoad cibum & potum non consistit in indivisibili, sed intra latitudinem quandam pro arbitrio prudentis viri, pensatis circumstantiis, quod necessarium visum fuerit, sumi debet, nec certa regula constitui potest, ob varias hominum complexiones; nam quod uni sat est ad victum, alii aut superfluum est, aut non sufficiens. *Palao sup. punct. 1. n. 2. Fagund. cap. 1. n. 3. quare eadem quantitate, & qualitate cibo-*

ciborum sumpta, unus temperantiam observabit & alter incidet in gulam. *Trullench. sup. d. cap. 2. num. 2.*

Vers. *Tertio, quia sicut laus.*

16 Cum temperantia delectationes ex cibo & potu, ac venere coarctare intendat, ejus excellentia in quadam privatione, ac subtractione majori illorum consistit; unde abstinentia, quoniam strictiorem cibi moderationem inducit, ipsâ temperantiâ, cuius pars est ac species, laudabilior habetur, secundum tradita supra, n. 13. Cavendum est tamen ne in vitium stuporis per nimiam cibi ac potus subtractionem incidatur contra naturalem rationem, qua tenemur sumere ex cibo, & potu quantum ad vitæ, ac salutis incolumitatem, & conservationem necesse est, de quo consule laudatos supra, n. 3. in fin.

Vers. *Quarto sicut moralis quadam.*

17 Cum ex jejunio plurima commoda spiritualia Christianis obveniant, præter temporalia, quæ etiam Ethnicis abstinentiâ utentibus communia sunt, de quibus *Cornel. à Lapide sup. lib. 1. Reg. cap. 7. vers. 6. §. Et jejunaverunt, Lessius, & alia laudati supra, num. 6. ad fin. fortius recta ratione impelluntur Catholici ad jejunia Ecclesiastica, quam Gentiles ad temperantiam; & abstinentiam invitantur ob remporale bonum duntaxat, cum spiritualia longè digniora sint, quam temporalia, cap. Cum inter corporalia, de translat. Episcop. ubi notatur.*

Ibi: *Ut tantum cibi sumatur, quod natura conservari possit.*

18 Licitum est tamen ita jejunii & abstinentiâ uti, ut saluti noceatur ob bonum spirituale, velut pro peccatis ad placendum Deo, ut caro calligetur ac spiritui subjiciatur, modò brevi tempore graviter valetudo non frangatur. *Lessius sup. cap. 2. dub. 1. n. 3. de quo Sanch. Consil. Moral. lib. 5. cap. 1. dub. 33. Dian. part. 5. tract. 4. resol. 33.*

Vers. *Quintum planè ex his deducitur.*

19 Hoc ita verum est, ut per abstinentiam, quæ ex necessariis naturæ subtrahit, salus conservetur, vitæque protendatur, ut constat ex præmissis supra, num. 4. & exemplis ostenditur apud *Theat. vitæ hum. verb. Jejunium, pag. 13. ubi inter alia laudat Lessium de just. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 10. testantem novisse monialium monasterium parvissime viventium, quæ sexagenariæ, & septuagenariæ inter vetulas non habebantur. Similiter de Anachoretis narratur, qui summâ inedia vitam ad longævam sanctam perduxerunt: hi quidem salva temperantiâ plus victus capere non prohibebantur, ut notum per se est, atque ita D. Covar. hic insinuat. Et oportet observare, quod cum dicitur abstinentiam detrahare ex necessariis ad vitam, verbum necessarium, non significat quod præcisè ad victum requiritur, ita ut eo deficiente, vita*

D. de Faria Novæ Addit. ad Covar. Tom. II.

observari nequeas; sed quod superfluum non est, id necessarium vocatur, ex quo si aliquid moderatè subtrahatur per abstinentiâ virtutem, vita non periclitatur, imò augetur. *Ecclesiastici namque cap. 37. legitur: Qui abstimens est, adjiciet vitam.*

Ibi: *Sexio, illud procul dubio.*

His conveniunt præmissa supra, n. 10. etenim 20 jejunium Ecclesiasticum quædam desiderat, quæ ad servandam moralem & communem abstinentiam necessaria non sunt; præcipit enim Ecclesia, ut die jejunii semel tantum cibus sumatur: sed abstinentia servari posset pluries edendo, modò aliquid de quantitate necessaria detraheretur. *Fagund. in 4. Ecclesiæ præcept. cap. 1. n. 3. Præterea naturalis ratio nec tempus certum statuit ad jejunium, sed cum opus fuerit; nec horam prandii assignat, nec cibos aliquos vetat, ut dictum est d. num. 10. hæc omnia Ecclesia præscribit. Azor. part. 1. lib. 7. cap. 8. vers. Tertio queritur. Sic rectè D. Covar. ait ad Ecclesiasticum jejunium opus esse nedum abstinere à superfluis, ut dicitur temperantia & abstinentia, sed etiam ab aliis, quæ salvis virtutibus illis, nobis licent.*

*Fagund. ubi proximè, n. 4. carpit D. Covar. hoc loco, quia inquit jejunium Ecclesiasticum versari ut à potibus abstinemus: quandoquidem in comperto apud omnes est, die jejunii potum pro libito, quoties placuerit, sumi posse absque violatione præcepti, etsi quis vino usque ad ebrietatem abutatur, ut est commune & omninò receptum apud Scribentes. Sed dupliciter sententiam D. Covar. tueri conabimur (cui suffragatur lex 4. tit. 23. p. 1. ibi: De tedas sobejanias de comer è de beber:) nam referri potest ad tempus pristinum, quo usus vini erat jejunantibus interdictus, maximè Quadragesima *Castr. Palao sup. disp. 3. punct. 2. n. 1. Bonacina de præcept. Ecclesiæ. disp. ult. q. 1. punct. 1. n. 1. vers. Dicitur à cibo. Aut verius responderi potest D. Covar. loquutum non de necessitate præcepti, quæ ad potum non spectat, sed juxta mentem Ecclesiæ jejunia indicentis, quæ intendit ut ab omnibus vitis, maximè à gula appetitum compescamus: & ita inspecto fine præcepti jejunium versatur circa potum superfluum, ut D. Covar. docet, & dicta lex Partitæ tradit. Faciunt tradita sup. cap. prox. n. 13. & 68.**

Vers. *Septimò ex eo.*

Finis, ac fructus jejunii præcipuus est corporis 22 libidinem temperare, de quo *Lessius de just. & jur. lib. 4. cap. 2. dub. 10. num. 71. Azor. d. cap. 8. vers. Tertio queritur, Fagund. d. lib. 1. cap. ult. in fin. Valent. sup. disp. 9. q. 2. punct. 2. vers. Primum enim, Trullench. in Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 2. num. 5. Theat. vitæ hum. verb. Jejunium, pag. 13. vers. Igitur jejunium, Chrysostom. lib. de jejun. Basil. orat. 1. de jejun. August. serm. de jejun. ubi ait: Jejunium purgat mentem, sublevat sensum, carnem spiritui subjicit, cor facit contritum & humiliatum, concupiscentiæ nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitatis verò lumen accendit. Memorabile est responsum Ypericii Abbatis, qui sciscitanti quid esset jejunium, inquit: Frenum monachis adversus peccatum, qui autem illud adjiciet, velut equus furvens desiderio femina rapietur. Quod ex vid. Patr. part. 2. refert *Theat. vitæ hum. ubi proximè. Hinc vulgò jactatur, Sine Cerere, & Baccho friget Venus. Sic tamen corpus inedia comprimendum est, ut ineptum non relinquatur ad suas functiones exhiben-**

T t

ben